

Персия

Персийската империя е грандиозно политическо формирование, една от най-големите държави познати на световната [история](#), обхващаща земите разположени на [Иранското плато](#) - [Мала Азия](#) - [Египет](#) и [Европа](#). Доминиращ етнос в нея са [персите](#) - индоевропейско [племе](#), заело земите на днешен [Иран](#) около [10 - 9 век пр.н.е.](#)

Географско положение

Персия се е намирала главно между източната част на [Балканския полуостров](#) ([Тракия](#)) на запад, североизточна [Африка](#) ([Египет](#)) на юг, [Каспийско море](#) на север и [Индия](#) на изток.

История

Ахеменидско царство

Следвайки разказа на гръцкия [историк Херодот](#) (около 480 - [421 пр.н.е.](#)) първоначално персите са били разпокъсани и зависими в политически план от по-силните си съседи като [Мидийското царство](#). Първоначалните сведения за съществуването на Персийската империя са от началото на [6 век пр.н.е.](#), когато [цар Кир II Велики](#) (около [560 пр.н.е.](#) - [529 пр.н.е.](#)) от [династията на Ахеменидите](#), успява да обедини персийските племена и разгромява Мидийското царство. Започва персийската експанзия. Превзети са [Вавилон](#) ([539 пр.н.е.](#)), [Сирия](#) и [Палестина](#), [Лидийското царство](#) заедно с малоазийските гръцки градове ([540 пр.н.е.](#)) С победите на персийското оръжие и последвалото унищожаване на Нововавилонското царство приключва и Вавилонският плен на евреите, които получават възможността да се завърнат по родните си места. Вследствие на завоевателната политика на Кир, цяла предна [Азия](#) е в ръцете на персийската управляваща династия.

Според преданието Кир Велики умира в битка с царицата на [масагетите Томирис](#) през [529 пр.н.е.](#) Престолът му е зает от неговият син - [Камбиз II](#) ([529 пр.н.е.](#) - [522 пр.н.е.](#)), който продължава завоевателната политика на баща си, като през [525 пр.н.е.](#) завзема [Египет](#), разгромявайки египетската армия при крепостта Пелусий. Следва опит за превземане на страните на юг от Египет, който пропада. Преди да се върне в Персия, царят е убит, вероятно вследствие на дворцов заговор. Империята

достига зенита си при управлението на цар [Дарий I](#), който повежда войските си към [Тракия](#). Войната избухва заради жестокото потушаване през 499 пр.н.е. на въстанието на гръцките полиси под персийска власт в Йония (дн. Западна Турция). Персите напълно опожаряват много от градовете и населението им е откарано в робство. Търговското съревнование също има роля за войната в източното [Средиземноморие](#). През [490 пр.н.е.](#) започва първата фаза от войната с битката на маратонското поле с победител [Гърция](#). Гръцкият главнокомандващ в тази битка е [Милтиад](#).

Синът на Дарий I — Ксеркс, също се опитва неуспешно да завоюва Гърция през [479 пр.н.е.](#) при [битката при Платея](#). Изходът на тази война е изключително важен за оцеляването на гръцката демокрация и култура, която по-късно е възприета в Западна Европа. Ахеменидската династия създава огромна по площ империя, добре управлявана и организирана. Дарий разделя империята на 20 провинции, като всяка една е длъжна да плаща данък на империята. По време на Ахеменидската династия [зороастризмът](#) е основната религия на владетелите и на по-голямата част от народа в Персия. Неин основател е [Зороастър](#), живял около [600 пр.н.е.](#) Зороастризмът и неговите мистични водачи, стават важна част от персийската [култура](#) и според някои историци именно тя е имала известно влияние върху [Християнството](#) и западната култура.

Персия произлиза от *Персис* - древногръцката форма на Парс (или Фарс) и е латинизирано название на историческата област **Фарс** в южен [Иран](#), използвана в западните страни до [1935](#) г. като название за цял Иран. В историята на термина Персия също се използва за означаване на [Персийските империи](#) [Ахеменидите](#) ([VI век](#) — [IV век](#) пр.н.е.) и [Сасанидите](#) ([III](#) — [VII век](#) сл.н.е.).

Названието произхожда от областта «Парсуаш» (древно-гръц. «Персида»), сега Фарс на брега на Персийския залив, където живеели племената, създали империята на [Ахеменидите](#).

Етнонимът [перси](#) също се употребява за говорещите [персийски език](#), за да се отличават от другите жители на Иран, част от които говорят на езици от иранската група на ([кюрдите](#), [белуджи](#) и др.) и които също като персите, са в правото си да бъдат наречени етнически «иранци».

В персийския език също присъства аналогичния термин (на [фарси](#): پَرشیا — *pershiya*), който сам представлява един от редките случаи на «обратно заимстване». Понякога той се използва за обобщаване на иранските държави до арабските завоевания, но в болшинството случаи, говорейки за своята страна в контекста на всички исторически периоди, иранците използват «Иран», понякога «Иранска империя» (на [фарси](#): امپراتوری ایران — *emperorī-ye iran*). Името «Иран» окончателно се затвърждава в епохата на [Сасанидите](#).

В съвременните [Индия](#), [Пакистан](#) и [Шри Ланка](#) говорейки за "перси" (тях също ги наричат «[па](#)